

ONTWIKKELWERKPLAATSEN ALS MOTOR VOOR GELIJKWAARDIGHEID

Hoe kun je de samenwerking tussen cliënten met een licht of matig verstandelijke beperking, hun begeleiders en naasten verbeteren? Binnen het door ZonMw gefinancierde project Inklusief Samenwerken in de Zorg gingen Hogeschool Utrecht, de LFB, Kansplus en zorgorganisaties Amerpoort, Amsta Karaad, Cordaan, Philadelphia Zorg en Zorgeloos Ambulant hier samen naar op zoek.

Sascha van Gijzel, Rosa de Vries en John Roozemon

OVER DE AUTEURS

Sascha van Gijzel, MSW, is werkzaam bij de opleiding Social Work en lectoraat Participatie Zorg en Ondersteuning van de Hogeschool Utrecht (Sascha.vangijzel@hu.nl)

Rosa de Vries, MA, BEng is werkzaam bij Lectoraat Co-Design, Hogeschool Utrecht
John Roozemon, Drs., is werkzaam bij Buro ErvaringsKracht, Cordaan

In Utrecht en in Amsterdam werden ontwikkelwerkplaatsen opgezet. Hier werkten ongeveer 28 cliënten, verwanten, ervaringsdeskundigen en begeleiders samen met onderzoekers en ontwerpers van Hogeschool Utrecht aan de ontwikkelvraag: hoe werk je inclusief samen? Er werden kennis en ervaringen gedeeld over wat belangrijk is voor gelijkwaardige samenwerking. Hun input vormde de basis voor het ontwikkelen van (spel)vormen die goede communicatie en samenwerking in de praktijk kunnen ondersteunen.

De kracht van samen ontwerpen

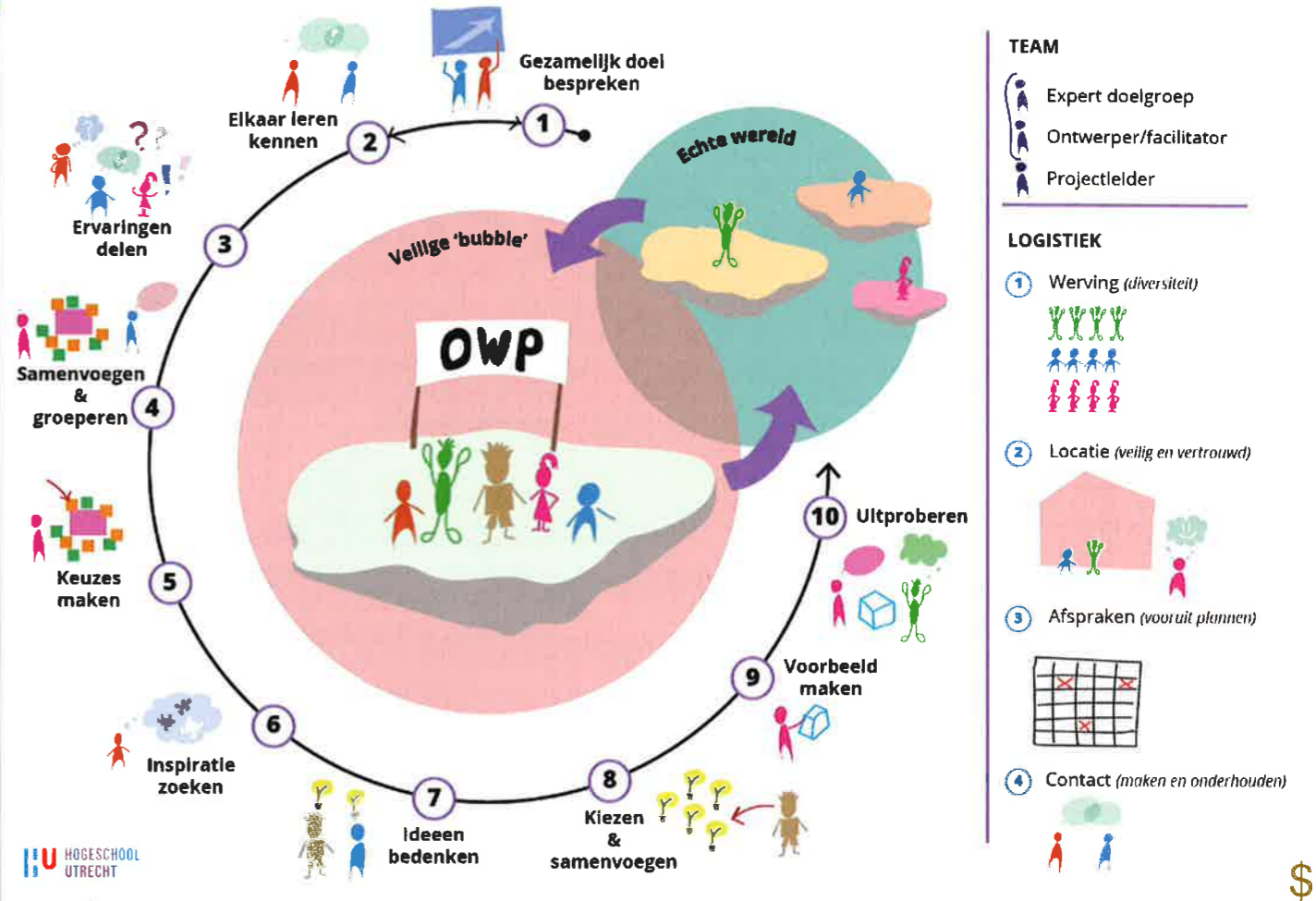
Binnen de ontwikkelwerkplaatsen werd de 'double diamond' gebruikt: een ontwerpmethodologie waarin probleemverkenning en oplossingsontwikkeling elkaar afwisselen. Naast de ontwikkeling van tools gaf het proces zelf inzichten in hoe de samenwerking tussen cliënten, begeleiders en naasten verbeterd kan worden. Er kwamen vijf belangrijke factoren naar voren voor gelijkwaardige samenwerking in de gehandicaptenzorg:

1. Ruimte bieden voor *intrinsieke motivatie* en het delen van persoonlijke interesses en ervaringen.
2. Het bevorderen van *echt contact* tussen deelnemers en het bieden van *veiligheid*.
3. Activiteiten afstemmen op de *beschikbaarheid en veerkracht* van deelnemers.
4. Samenwerken en *leren door te doen* om samen iets te creëren in plaats van alleen te praten.
5. *Het proces zichtbaar maken*. Door het proces visueel te maken, snappen alle deelnemers beter waar ze zijn en wat er nog komt.

Tools voor de praktijk

In het ontwikkelproces werden vier prototypes van tools ontwikkeld die bijdragen aan gelijkwaardige

DE ONTWIKKELWERKPLAATS (OWP)

communicatie en samenwerking. Drie tools zijn in kleine oplage geproduceerd. Van elke tool is een filmpje gemaakt waarin deelnemers uitleg geven over het doel en gebruik van de tool. Deze tools zijn:

- Team voor Taal: misverstanden in taal ontdekken en gezamenlijke, positieve en krachtgerichte taal vinden.
- Rad van Gesprek: op een luchtige manier verdiepende gesprekken voeren over samenwerken.
- Wist je dat?: elkaar van mens tot mens leren kennen en ten behoeve van evenwaardig contact.
- Bekend maar niet zichtbaar: je inleven in iemand die veel prikkels ervaart.

'Eigenlijk is het gewoon dat je door Wistjedat? nog bewuster wordt over wat samenwerken inhoudt en wat ervoor nodig is. Wat ik echt hoop is dat we het nog meer kunnen gaan uitdragen, want wij zijn echt enthousiast. We gaan het in de praktijk en onder collega's verspreiden en we gaan het ook implementeren.' (begeleider)

Verbinding met Steunend Relationeel Handelen (SRH)

De tools sluiten aan bij de methodiek *Steunend Relationeel Handelen* (SRH). Deze methodiek richt zich op het versterken van een persoonlijke en

visuele weergave van de aanpak, ontwikkelwerkplaats (Rosa de Vries, 2024)

gelijkwaardige relatie tussen cliënt en begeleider via vier kernhandelingen: *verbinden, verstaan, verzekeren* en *versterken*. In een speciaal ontwikkeld boekje worden de tools gekoppeld aan deze kernprincipes. Door aandacht te besteden aan de wensen, behoeften en mogelijkheden van de cliënt en diens naasten, wordt gestreefd naar een betere kwaliteit van leven. Het werken aan sociale inclusie en het versterken van sociaal gewaardeerde rollen is een belangrijk

Er zijn voor de ander

Figuur 1 Illustratie uit het boek door Tamara Boon